

EVLİ BİREYLERİN PROBLEM ÇÖZMEDE KULLANDIKLARI YAKLAŞIMLAR VE EVLİLİK UYUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Doç. Dr. Hasan YILMAZ

Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
hasan.yilmaz@manas.edu.kg

Uz. Rahime İlketenci

T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Rehber Öğretmen
akef.manas@gmail.com

Ahmet Selçuk Yılmaz

T. C. Milli Eğitim Bakanlığı Rehber Öğretmen
broker356@gmail.com

Arş. Gör. Cildiz Mamirova

Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
cildiz.mamirova@manas.edu.kg

Öz

Araştırmanın temel amacı, evli bireylerin problem çözme becerileri ve evlilik uyumları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu amaçla çalışmaya 133 erkek 128 kadın olmak üzere toplam 261 denek katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan ‘kişisel bilgi formunun yanında; “Problem Çözme Envanteri” (PÇE) ve “Çiftler Uyum Ölçeği” (ÇUÖ) kullanılmıştır. Bulgulara göre, problem çözmenin aceleci, düşünen, kaçınan, kendine güvenli ve planlı yaklaşım alt boyutlarıyla evlilik uyumu arasında anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Yapılan analizlerde yaş ve tanışma süresi ile problem çözme becerileri arasında herhangi bir ilişki bulunmamıştır. Evlilik süresi ile problem çözme yaklaşımlarının kaçınan ve planlı yaklaşım boyutları arasında anlamlı ilişki olmakla birlikte evlilik uyumu ile arasında herhangi bir ilişki bulunmamıştır. Bulgular, erkeklerin evlilik uyumlarının, kadınlardan daha yüksek olduğunu destekler niteliktedir. Gelir seviyesi ve öğrenim durumu değişkenleri ile problem çözmenin bazı alt boyutlarıyla arasında da anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Sonuçlar diğer araştırmalarda elde edilen bulgularla karşılaştırılarak tartışılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Evlilik, Evlilik Uyumu, Evlilik Doyumu, Problem Çözme

INVESTIGATOIN OF MARRIED INDIVIDUALS' APPROACHES USED IN PROBLEM SOLUTIONS AND THEIR RELATIONS BETWEEN MARRIAGE ADJUSTMENT

Abstract

The main purpose of the research is to investigate the relations between problem solving skills and marriage adjustment. With this aim, 261 subjects consisting of 133 men and 128 women have participated into the study. As a ortalamas of collecting data, “Personal Information Form”, “Inventory of Problem Solving (IPS)”, and “Couple Adjustment Scale (CAS)” have been used by the reseracher. According to the findings, when the coefficient of the Pearson Moments correlation was appreciated, ortalamaingful relatinos between hasty, anxious, refraining, slef confident and planned approach sub-dimensions of problem solving and marriage adjustment was determined. After the analyses, no relation between age and meeting period and problem solving skills was found. While there are ortalamaingful relations between

the marriage period and refraining and planned approach dimensions of problem solving , no relation between marriage adjustment and refraining and planned approach dimensions of problem solving was found. Findings seem to be supporting that marriage adjustment of the man is higher than that of the women. Ortalamaingful relations among income level, variations of education status and some sub-dimensions of problem solving were also determined. The results have been discussed being compared with the research findings and there have been proposed concrete suggestions.

Keywords: Marriage adjustment, marriage satisfaction, problem solving

Giriş

Aile, insanın en köklü, kısmen organik nitelikteki özelliklerine dayanan evrensel bir sosyal kurumdur (Dönmezer, 2003: 146). Bu kurum bir yandan içinde bulunan bireylerin sosyalleşmesini ve kişiliğini bulmasını sağlarken diğer yandan da toplumun temel yapısını oluşturur (Elmacı, 2001: 44). Bunun yanında, aileye bireysel açıdan bakıldığında, bütün evlilikler, şu ya da bu şekilde mutluluğa ulaşmayı hedefler. Bütün çiftler bu yönde birçok beklenti ve ümitle evlenirler. Bazı beklentiler gerçekçi iken bazıları olmayabilir. Bu evliliğin karmaşık doğasından kaynaklanan bir durumdur. Her bireyin kendi içerisinde karmaşık bir yapıya sahip olduğunu düşünürsek, evlenmek üzere bir araya gelen iki karmaşık bireyin ne kadar kompleks bir kurum oluşturabileceği tahmin edilebilir. Bu kompleks yapı içinde de sorunların olması kaçınılmazdır. Eşler arasındaki uyum; mutluluk, etkileşim, anlaşmazlıklar, problemler ve boşanma eğilimi olmak üzere beş bölümden oluşmaktadır (Johnson ve diğ. 1986: 31-49). Eşler arasındaki uyum ile ilgili 68 araştırmanın incelenmesi ile yapılan kapsamlı bir çalışmada (Erel ve Burman, 1995: 108-132), bu konuda yapılan araştırmaları üç kategoriye yerleştirmişlerdir: Eşler arası doyum, eşler arası çatışma, evlilik koalisyonu. Bununla birlikte aileyi, eşleri ve sorunlarını yaşadıkları sosyal ortamdan bağımsız düşünmek ve ele almak da doğru bir yaklaşım değildir.

Sosyal yaşantımızda meydana gelen olumlu ya da olumsuz değişimler de bireyi ve toplumun temel taşı olan aileyi de doğrudan etkilemektedir. Bu değişim yaşamın doğal parçası olan problemlere ve onlara çözüm için kullanılan tekniklere de doğrudan yansır. Bireyin problemlerine çözüm getirme biçimleri sahip oldukları sosyal beceri ile doğrudan ilişkilidir (Akfirat, Ö. F. 2006: 40-41). Bu sosyal beceriler aynı zamanda uyumlu ilişkilerin de temelini oluşturur. Günümüzde karşılaşılan problemlerin niceliğindeki artış ve niteliğindeki değişimler, ilişkilere de doğrudan yansımaktadır. Özellikle ailenin kurucu üyeleri arasında meydana gelen iletişim problemleri aileyi parçalanmaya kadar götürebilecek uyumsuzluk ve çatışmalara yol açabilmektedir. Hayatın her boyutunda olduğu gibi, ailede de sorunların yaşanması doğal hatta sağlıklıdır. Aile bireylerinin sorun çözmede doğru yaklaşım ve tavırlara sahip olması, karşılaşılan sorunları bir gelişim fırsatına dönüştürür.

Bir problemin yapısında; karar vericiler, amaç, kısıtlılıklar ve en az iki alternatif çözüm olmak üzere dört önemli unsur vardır. Problem çözme; planla, uygula, kontrol et, önlem al döngüsünde gerçekleşir (Şahin, Ç. 2004: 160-171). Evlilikte de problem çözmenin temel yapısı bu olmakla birlikte; yaşanan problemlerin çeşitliliği ve niteliği, diğer sosyal ortamlarda yaşananlardan daha farklıdır. Evlilik problemlerinin çoğunun; eşit olmayan gelişim modelleri, kişiselleşmiş cinsiyet rolleri ve özverili olmak üzere üç kategoride toplanabileceği belirtilmiştir. Benzer şekilde problemlerin çözümünde de; uzlaşma, uyum sağlama ve düşmanlık olmak üzere üç yol kullanılabilir. Bu yollardan ilk ikisi ilişkiyi kurtarır, üçüncüsü ise parçalanmaya götürür (Akgün, R., Uluocak, P. G. 2010: 9-22). Fitzpatrick (1994), aile içi konuları tartışma ve ele alma bakımından üç ayrı evlilik ve aile biçimi olduğunu; bunlar arasında en sağlıklı olanın; aile içinde açıklığa önem veren ve baskının uygulanmadığı bağımsız çiftlerden meydana gelen aile tipi olduğunu vurgulamıştır. Geleneksel çiftlerden meydana gelen aileler ise, yaşam felsefeleri birbirine benzeyen, uzlaşmacı yönlerini ebeveynlik ilişkilerinde gösteren ve evliliği adına bireysel özgürlüklerinde fedakarlıkta bulunan bireylerden oluşur. Ebeveynlerin koruyucu rolü üstlendiği, kurallara aşırı bağlı, samimiyetin az olduğu, eşlerin duygularını birbirine ifade edemediği ve çatışmalardan kaçındığı evlilik tipi ise en sağlıksız olanıdır (Fitzpatrick, M. A., ve Ritchie, L. D. 1994: 275-301). Sinha ve Mukerjee (1990), evlilik uyumunu, karı kocanın birbiri ve evlilikleriyle ilgili doyum ve mutluluklarına dair duygularının tamamını kapsayan bir durum olarak tanımlar. Evlilik uyumu, çiftler arasındaki gelişme ve büyümeyi anlayan ve kabul eden ortak bir anlayış gerektirir. Çünkü çiftlerin birbirinin bireysel özelliklerini anlayışı evlilik yaşantısı boyunca devam eden bir süreçtir. Çiftler birbirlerini önceden tanıyor olsalar da insanların yaşam evlerince değişme olasılıkları her zaman söz konusudur (Sinha, S. P., Mukerjee. N. 1990: 633-639).

Bu araştırmanın genel amacı, evli bireylerin kullandıkları problem çözme yaklaşımlarının ve sahip oldukları problem çözme becerilerinin evlilik uyumuyla ilişkisini tespit etmektir. Böylece, evlilik uyumuna katkı sağlayan ve sağlamayan problem çözme yaklaşım ve becerileri ortaya konacaktır.

1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; evli bireylerin problem çözmede kullandıkları yaklaşımlar ve evlilik uyumları arasındaki ilişkileri belirlemektir. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Evli çiftlerin problem çözmede kullandıkları yaklaşımlar ile evlilik uyumları arasında ilişki var mıdır ?
- Yaş, evlenmeden önceki tanışma süresi ve evlilik süresi ile problem çözmede kullandıkları yaklaşımlar arasında ilişki var mıdır ?
- Kadınlar ve erkekler arasında evlilik uyumunu algılamada farklılık var mıdır ?
- Kadınlar ve erkekler arasında problem çözme becerileri açısından farklılık var mıdır ?
- Evli bireylerin çocuk sahibi olup olmamaları ile evlilik uyumları ve problem çözme yaklaşımları arasında bir ilişki var mıdır ?
- Evli bireylerin öğrenim durumları ile problem çözmede kullandıkları yaklaşımlar arasında bir ilişki var mıdır ?
- Evli bireylerin gelir seviyeleri ile problem çözmede kullandıkları yaklaşımlar arasında bir ilişki var mıdır ?

2. İlgili Yayın ve Araştırmalar

Evlilik konusu önemi ve yaygınlığından dolayı pek çok araştırmaya konu olmuştur. Bu makalede son birkaç yılda yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

Amacı, Türkiye’de yapılan ve evli bireylerin evlilik doyumunun araştırıldığı tezleri inceleyerek evlenme biçimine ilişkin bulguları meta-analiz yöntemi ile sentezlemek, bunun sonucunda evlilik doyumu ile evlenme biçimi arasındaki farkın büyüklüğü ve yönünü ortaya çıkarmak olan bir çalışmada (Halaylı, R.G., Durmuş, E., Kış, A. 2017:429-444); evlenme biçimi açısından hem sabit etkiler modeline hem de rastgele etkiler modeline göre flört ederek evlenenler lehine önemsiz düzeyde (SEM: $d= 0.72$ REM: $d=- 0.19$) bir etki büyüklüğü bulunmuştur.

Evli bireylerin evlilikte problem çözme becerilerini yordayan değişkenleri incelendiği bir araştırmada (Altuntaş,S.ve Durmuş, E. 2017: 320-331); evlilikte problem çözme becerilerinin eş desteği ve ev içi sorumluluk değişkenleri tarafından istatistiksel olarak yordandığı; evlenme biçimi, evlenme yaşı, evlilik süresi ve çocuk sayısı değişkenleri ile evlilikte problem çözme arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı bulunmuştur.

Evlilikte algılanan sorun çözme becerilerini ve evlilik doyumunu etkileyen değişkenleri belirlemek amacıyla yapılan bir araştırmada da(Batık, M. V. ve Kalkan, M. 2017: 2630-2646); evli bireylerin evlilik doyumlarını sırasıyla “evlilikte sorun çözme, evlilik süresi ve ekonomik durum” değişkenlerinin anlamlı olarak yordadığı belirlenmiştir. Oluşturulan modelleri test etmek için yapılan yol analizi sonucunda ise sorun çözme

becerilerinin evlilik doyumuna etkisine ilişkin model anlamlı bulunmamış; evlilik doyumunun sorun çözme becerilerine etkisini içeren model ise iyi uyum göstermiştir. Bu doğrultuda evlilik doyumunun evlilikte sorun çözme becerilerini etkilediği belirlenmiştir.

Amacı, olumlu kişilerarası ilişki tarzı ile evlilik doyumunu arasındaki ilişkide evlilikte özyeterliğin aracı rolünü evli bireyler açısından incelemek olan bir çalışmada (Kasapoğlu, F. Kutlu, M. ve Durmuş, E. 2017: 469-487); olumlu kişilerarası ilişki tarzının evlilik doyumunu ve evlilikte özyeterliği yordadığı, olumlu kişilerarası ilişki tarzı ile evlilik doyumunu arasındaki ilişkide evlilikte özyeterliğin kısmi aracı rol üstlendiği saptanmıştır.

Evlilikte incinebilirlik-stres-uyum modeli çerçevesinde algılanan sosyal desteğin, duygulanım, olumsuz yaşam olayları ve evlilik uyumu arasındaki ilişkilerdeki potansiyel aracı rolünün incelendiği bir araştırmada (Balkan, E. S. ve Fışıloğlu, H. 2017: 167-186); olumlu duygulanımı yüksek olan ve olumsuz yaşam deneyimi düşük olan erkeklerin sosyal desteklerini de yüksek olarak algıladıkları ve bu durumun yüksek evlilik uyumunu yordadığı saptanmıştır.

Parçalanmış aileleri konu alan pek çok araştırma yapılmıştır. Bunlar arasında son yıllarda yapılan en kapsamlı bir araştırmada (Öngören, S. 2017: 73-87); erken çocukluk dönemindeki çocukların ebeveynlerinin boşanmasına üzüntü, yalnızlık, gerileme, reddetme, uyku problemleri, okul başarısızlığı, toplumsal uyumsuzluklar, kaygılı depresyonlar, saldırganlık, itaatsizlik gibi değişik tepkiler gösterdikleri gözlenmiştir. Bununla birlikte aynı araştırmada çocukların bu problemleri ileriki yaşlara taşımadıkları da saptanmıştır. Araştırmada boşanmanın, kişisel ve ailevi problem olmaktan çok toplumun genelini ilgilendiren sonuçlar doğurduğu yorumu yapılmıştır.

Farklı bir araştırmada ise eşlerde küsme davranışları incelenmiştir (Ergül, E. 2017: 1-12). Çiftlerden kadınların, erkeklere oranla küsmeye daha yatkın oldukları ve küsme sürelerinin de daha uzun olduğu tespit edilmiştir. Küsme nedenlerinin cinsiyetten bağımsız ve genel olarak, kıskançlık, sevgisizlik ve ilgisizlikten kaynaklandığı, kadınların daha yoğun olarak öfkeyi ifade etmek için, erkelerin ise çatışmayı soğutmak için küstükleri belirlenmiştir.

Dindarlık ile evlilik doyumunu arasında ilişki arayan bir çalışmada ise (Arvas, F. B., Hökelekli, H. 2017: 129-160); erkeklerin evlilik doyumları ve evlilikte sorun çözme becerileri kadınlara göre daha yüksek bulunurken, dindarlıkta kadınlar ve erkekler arasında anlamlı farklılıklar bulunamamıştır. Genç yetişkinlik döneminde evlilik doyumunun daha yüksek olduğu gözlenen araştırmada, dindarlığın, genel olarak yaş ile birlikte yükseldiği evlilik doyumunu ve dindarlık arasında da pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğunu saptanmıştır.

Evliliklerden yüzde 44,0'nın uyumsuz olduğunun saptandığı bir araştırmada ise (Karadağ, Ş. 2015); sorun paylaşma, üzüntü/sıkıntı paylaşma, ev işi paylaşma, tartışma sıklığı, tartışma sonucu ayrı kalma, tartışma sonrası sorun çözme, cinsel sorun paylaşma, birbirine vakit ayırma değişkenlerinin evlilik uyumunu önemli ölçüde etkilediği tespit edilmiştir.

Evli çiftlerin duygusal zeka düzeyleri ile evlilik uyumlarını karşılaştırmalı olarak incelediği bir araştırmada (Durmuş, E. ve Baba, E. 2014: 352-369); duygusal zeka düzeyleri açısından kadın ve erkekler arasında farklılık olmadığı, kadınların evlilik uyum düzeylerinin, erkeklerin evlilik uyum düzeylerinden daha yüksek olduğu, aynı zamanda, kadınların duygusal zeka düzeylerinin evlilik uyumuyla ilişkili olmadığı bulunurken, erkeklerin genel ruh durumu boyutunun evlilik uyumunu anlamlı düzeyde yordadığı saptanmıştır.

Kadınların olumlu iş yaşantıları ve ev yaşantılarının evlilik uyumları üzerinde önemli etkilerde bulunduğu tespit edildiği bir çalışmada ise (Yalçın, H. 2014: 250-261); 41 ve üzeri yaş grubundaki kadınların evlilik uyumlarının, 21-30 yaşlarındaki kadınlara göre daha yüksek olduğu ve kadınların çocuk sayıları ile evlilik uyumları arasında anlamlı fark bulunmadığı gözlenmiştir. Aynı araştırmada kadınların 33,9%'u sorunlar karşısında "sessiz kalma" tutumunu sergilediği de saptanmıştır.

Bireylerin evlilik doyumlarının denetim odağı açısından incelendiği bir araştırmada (Demir, E. 2014: 97-98); içten denetimli bireylerin evlilik doyumlarının dıştan denetimlilere göre daha yüksek olduğunu gözlenmiştir.

Bireylerin Sürekli Öfke-Öfke Tarz puanlarının, evliliklerinde uyumlu ve uyumsuz olma durumları açısından karşılaştırıldığı bir araştırmada ise (Hoşgör, E. T. 2013: 172-173); sürekli öfke, öfke içe ve öfke dışı alt ölçeklerinde anlamlı düzeyde bir farklılaşma olduğu saptanmıştır. Kök ailelerden kaynaklı problem yaşama sıklığı, eşle yaşanan iletişim problemi sıklığı ve evlilik süresi değişkenlerinin ise evlilik uyumunu en yüksek oranda yordayan değişkenler olduğu gözlenmiştir.

Amacı cinsiyet, eğitim düzeyi, çocuk sayısı, eş desteği, evlilik süresi, eşler arasındaki yaş farkı, ailenin gelir düzeyi, cinsel yaşam memnuniyeti ve ev içi sorumlulukların paylaşımı değişkenlerinin evlilik doyum düzeyini ne derecede yordadığını ortaya çıkarmak olan bir çalışmada da (Çağ, P. ve Yıldırım, İ. 2013:13-23). eş desteği, cinsel yaşam memnuniyeti ve eğitim düzeyinin evlilik doyumunu manidar olarak yordadığı; buna karşılık; cinsiyet, çocuk sayısı, evlilik süresi, eşler arasındaki yaş farkı, ailenin gelir düzeyi, ve ev içi sorumlulukların paylaşımı değişkenlerinin ise evlilik doyumunu yordamadığı bulunmuştur.

Kişilik özellikleri, yükleme tarzları ve bağlanma stillerinin evlilik uyumunu yordama güçlerinin incelendiği bir çalışmada (Özer, A. Güngör, H.C. 2012: 11-24); evlilik uyumu düşük kadınların daha az; evlilik uyumu yüksek erkeklerin daha fazla nedensel yüklemde buldukları saptanmıştır. Aynı çalışmada; sorumluluk yükleme tarzı ve deneyime açıklık kişilik özeliğinin, evlilik uyumu düşük erkeklerde daha yüksek; evlilik uyumu yüksek kadınlarda ise daha düşük olduğu bulunmuştur.

Yakınlıktan kaçınma, gerçekçi olmayan ilişki beklentisi ve zihin okuma bilişsel çarpıtmaları ile evlilikte algılanan problem çözme becerileri ve evlilik doyumu arasındaki ilişkileri inceleyen bir araştırmada (Güven, N., Sevim, S. A. 2007: 49-61); evlilikte problem çözme becerilerinin evlilik doyumunu birinci sırada, gerçekçi olmayan ilişki beklentilerine ilişkin bilişsel çarpıtmaların ise ikinci sırada yordadığı, yaş ve cinsiyet ile yakınlıktan kaçınma ve zihin okumanın ise evlilik doyumunu yordamada bir etkisinin olmadığı saptanmıştır.

Evlilik uyumu yüksek olanların çatışma eğiliminin düşük olduğu ve kadınların sosyoekonomik düzeyi yükseldikçe evlilik uyumlarının arttığı, çatışma eğilimlerinin azaldığının saptandığı bir araştırmada da (Demet, P. 2006: 124); evlilik uyumu yüksek olanların aldatma eğilimlerini düşüğü belirtilmiştir. Aynı araştırmada, aldatma eğilimini en iyi yordayan değişkenlerin sırasıyla, evlilik uyumu, cinsiyet, sosyoekonomik düzey ve ilişkinin başlangıcı ile evlilik kararı arasındaki süre olduğu saptanmıştır.

Boşanmış ve yeniden evlenmiş çiftler üzerinde yapılan boylamsal bir araştırmada, evliliklerde karşılaşılan sorunlar dört kategoride toplanmıştır. Bunlar; çiftlerin gerçekten neye ihtiyaç duyduklarının farkında olmamaları; şu anda karşılanmamış olan ve karşılanmasını istedikleri ihtiyaçları konusunda kesin bilgi sahibi olmamaları ya da bunları yadsımaları; eşlerin birbirine neye ihtiyaç duyduklarını açıkça belirtmemeleri veya nasıl söyleyeceğini bilmemeleri ve eşlerin karşı tarafın karşılayamayacağı ihtiyaç ve beklenti içine girmeleri şeklinde sıralanmıştır (Henslin, J. M. 1992: 385-397).

Farklı kültürlerden çiftlerle yapılan bir araştırmada (Le-Compte, A.W., White, J. 1978: 22-26), yabancı kadınlarla evli 13 Türk erkeği ve Türk kadınlarla evli 13 Türk erkeği karşılaştırmış ve karı koca arasındaki algılanan benzerlik derecesinin evlilik uyumunu manidar bir şekilde yordadığını saptamıştır.

(Tucker, M. ve O'Grady, K. E., 1990:253-269); fiziksel çekicilik, zeka, evlilik yaşı ve birlikte yaşamının evlilik doyumu algısı üzerindeki etkilerini inceledikleri çalışmalarında; çiftlerin evlilik hakkında farklı inanç ve beklentilere sahip olduğu durumlarda ortak iletişim ve paylaşımın azaldığı, bunun da evlilik uyumunu olumsuz etkilediği sonucunu elde etmişlerdir. Evlilik kalitesi ve iş gücü davranışlarının konu edildiği bir araştırmada; (Rogers,

S. J. 1999: 123-132); kadınların gelirinin artması ile evlilik çatışmaları, uyumu ve ilişkilerde yaşanan sorunlar arasında ilişki aranmıştır. Bu araştırmada, kadının gelirindeki artışın evlilik problemleri üzerinde önemli bir etkisinin olmadığı ancak bunun tersine, evliliklerdeki problemlerin kadınlarda gelir artışına sebep olduğu saptanmıştır. Aynı zamanda erkeklerin işsizliğinin evlilik uyumu ile bağlantısı bulunmamıştır. Yeni evlilerin ilişkilerinde ve ebeveynliğe geçiş sürecinde, çiftleri güçlü ve uyumlu tutan faktörlerin konu edildiği bir araştırmada (Shapiro A.F, Gottman J.M, Carrère S. 2000: 59-70), evliliklerinin ilk yıllarından itibaren 82 çift altı yıl boyunca gözlenmiştir. Bu araştırmada, kadınların evlilik uyumu ve doyumunun en önemli yordayıcısının, kocalarının sevgisi ve ilgisi olduğu saptanmıştır. Kadınlardan üçte birinin çocuk sahibi olduktan sonra evlilik doyumlarının arttığı, ilişkilerinin sağlaştığı, buna karşılık üçte ikisinde ise çocuk sahibi olduktan sonra evlilik doyumlarında azalma olduğu gözlenmiştir. Yeni evli çiftler üzerinde yapılan bir başka araştırmada da (Amstutz-Haws, A., ve Mallinckrodt, B. 1996: 91-106); evli erkeklerin ebeveynleri ile arasındaki bağın yeni evliliği olumsuz etkileyebileceği , erkeklerin ailelerinden bağımsız olamamalarının evlilikte uyuma zarar veren önemli bir faktör olduğu ortaya konmuştur. Aynı araştırmada, kadınların, kocalarının anneleri ile ilişkilerinde olumsuz duygular yaşandığı ölçüde evlilik uyumlarının da bozulduğu saptanmıştır.

3. Yöntem

Araştırma ilişkisel tarama modeli benimsenmiştir. Araştırmanın çalışma evrenini için Konya ili Selçuklu, Meram ve Karatay ilçelerinde her ilçeden birer mahalle seçilmiştir. Örneklem oluşturulurken de bu mahalledeki 5-10-15... kapı numarasına sahip evlerde ikamet eden evli bireyler belirlenmiştir. Gönüllülük esasına dayalı olarak 133 erkek, 124 kadın evli birey araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

Veri toplama aracı

Araştırmada kişisel bilgi formu dışında, Problem Çözme Envanteri ve Çiftler Uyum Ölçeği kullanılmıştır. Problem Çözme Envanteri, bireyin problem çözme becerileri konusunda kendi algılayışını yansıtan kendini değerlendirme türü bir ölçektir. Heppner, P.P. ve C. H. Peterson (1983: 66 - 75) tarafından geliştirilmiş ve Şahin, N. ve Şahin, N.H. ve Heppner, P.P. (1993: 379-396) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Problem Çözme Envanteri'nin Cronbah's Alpha katsayısı orijinalinde .90, Şahin (2001)'in araştırmasında .82 olarak bulunmuştur. Bu araştırmada ise asıl uygulamadan önce gerçekleştirilen ön test uygulamasında Cronbah's Alpha katsayısı .87 olarak hesaplanmıştır. Ölçek; 'aceleci',

‘düşünen’, ‘Kaçınan’, ‘değerlendirici’, ‘kendine güvenli’ ve ‘planlı’ yaklaşım olmak üzere altı alt boyuta sahiptir.

Evli bireyler arasında uyum düzeyini ölçmek amacıyla Spanier (1976: 15-28) geliştirilen Çiftler Uyum Ölçeğinin Türkçe uyarlaması ise Fırlıoğlu ve Demir (2000: 214-218) tarafından yapılmıştır. Ölçek 32 maddeden oluşmaktadır. Çiftler Uyum Ölçeğinin tamamının Cronbach alfa katsayısı .96 olarak hesaplanmıştır. Söz konusu ölçek ile yapılan çeşitli araştırmalarda ise Cronbach alfa katsayıları .73 ile .94 arasında değişmektedir. Bizim araştırmamızda .92 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin analizinde Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayısı, varyans analizi ve farkın anlamlı olduğu durumlarda da, kaynağı belirlemek için Post Hoc Test kullanılmıştır.

4. Bulgular

Araştırmada elde edilen bulgular aşağıda açıklanmıştır.

1. Problem Çözme Yaklaşımları ile Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkiye Ait Bulgular

Evli bireylerin problem çözme yaklaşımları ile evlilik uyumları arasındaki ilişki Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Problem Çözme Yaklaşımları ile Evlilik Uyumu Arasındaki İlişki

		Problem Çözme Yaklaşımları					
		Acelecı	Düşünen	Kaçınan	Değerlendirici	Güvenli	Planlı
Evlilik Uyumu	r	-.281*	-.260*	-.229*	-.099	.307*	.230*
	p	.001	.001	.001	.112	.001	.001
	N	261	261	261	261	261	261

Problem çözme yaklaşımlarından “değerlendirici yaklaşım” hariç diğer dört yaklaşımla evlilik uyumu arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Bu anlamlı ilişkinin, “acelecı”, “düşünen” ve “kaçınan” yaklaşımlarla negatif, “kendine güvenli” ve “planlı” yaklaşımlarla pozitif olması önemlidir. Bu durum, problem çözümünde acelecı, düşünen ve kaçınan yaklaşım gösterenlerin evlilik uyumlarının daha olumsuz olduğunu; kendine güvenli ve planlı problem çözme yaklaşımlarına sahip bireylerin ise evlilik uyumlarının yüksek olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, problem çözme yaklaşımlarından “değerlendirici yaklaşım” ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

2. Problem Çözme Yaklaşımları ve Evlilik Uyumunun Cinsiyet Değişkenine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Evli bireylerin problem çözme yaklaşımları ve evlilik uyumları cinsiyet değişkeni açısından ele alındığında elde edilen bulgular Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Cinsiyet Değişkeni Açısından Problem Çözme Yaklaşımları ve Evlilik Uyumu

		KADIN	ERKEK	t	df	Sig.
Aceleci Yaklaşım	N	124	133			
	Ort	27.7	26.9	-	255	.70
	ss	7.04	6.9	.384		
Düşünen Yaklaşım	N	124	133			
	Ort	10.2	9.8	-	255	.40
	ss	4.1	3.9	.830		
Kaçıngan Yaklaşım	N	124	133			
	Ort	8.8	9.1	.615	255	.54
	ss	4.5	4.4			
Değerlendirici Yaklaşım	N	124	133			
	Ort	6.1	7.0	2.95	255	.02*
	ss	2.9	2.9			
Kendine Güvenli Yaklaşım	N	124	133			
	Ort	11.4	10.8	-	255	.01*
	ss	4.4	4.2	2.44		
Planlı Yaklaşım	N	124	133			
	Ort	8.4	8.2	-	255	.58
	ss	3.3	3.4	.553		
EVLİLİK UYUMU	N	124	133			
	Ort	113.6	120.7	2.83	255	.005*
	ss	22.8	17.3			

Tablo 2 incelendiğinde, evlilik uyumunun kadın ve erkeklerde farklı düzeylerde olduğu ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı bulunduğu görülecektir. Evlilik uyumu bakımından erkekler kadınlara göre daha yüksek puan ortalamasına sahiptir ve ortalamalar arasındaki fark .05 düzeyinde anlamlıdır. Problem çözme yaklaşımları açısından bakıldığında ise; sadece “kendine güvenli yaklaşım” alt boyutunda kadın ve erkekler arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Kendine güvenli yaklaşım boyutunu erkek bireyler kadınlardan daha fazla tercih etmektedirler. Problem çözmenin diğer dört boyutunda, kadın ve erkekler arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

3. Problem Çözme Yaklaşımları ve Evlilik Uyumunun Çocuk Sahibi Olup/Olmama Değişkenine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Evli bireylerin problem çözme yaklaşımları ve evlilik uyumları çocuk sahibi olup/olmama değişkeni açısından ele alındığında elde edilen bulgular Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3. Çocuk Sahibi Olma Değişkeni Açısından Problem Çözme Yaklaşımları ve Evlilik Uyumu

		Çocuk Var	Çocuk Yok	t	df	Sig.
Aceleci Yaklaşım	N	195	62			
	Ort	27.0	29.5	-1.53	255	.194
	ss	6.8	7.9			
Düşünen Yaklaşım	N	195	62			
	Ort	10.09	6.84	2.495	255	.050*
	ss	4.01	1.5			
Kaçırgan Yaklaşım	N	195	62			
	Ort	8.88	9.74	-.719	255	.481
	ss	4.32	5.05			
Değerlendirici Yaklaşım	N	195	62			
	Ort	6.57	6.53	.057	255	.995
	ss	2.85	3.58			
Kendine Güvenli Yaklaşım	N	195	62			
	Ort	10.75	10.11	.551	255	.588
	ss	4.43	4.93			
Planlı Yaklaşım	N	195	62			
	Ort	8.40	6.26	2.796	255	.045*
	ss	3.41	1.60			
EVLİLİK UYUMU	N	195	62			
	Ort	117.2	122.2	-.878	255	.391
	ss	20.16	24.10			

Araştırmada, evlilik uyumunun çocuk sahibi olup olmamakla bir ilişkisi gözlenmemiştir. Çocuk sahibi olmak ya da olmamak bakımından evlilik uyum puanları anlamlı ölçüde farklılaşmamıştır. Bununla birlikte, göreceli olarak çocuk sahibi olan bireylerin evlilik uyum puanları (122.2), diğer gruba göre (117.2) daha yüksektir. Problem çözme yaklaşımları açısından bakıldığında ise; çocuk sahibi olanlar ile çocuğu olmayanlar, “düşünen yaklaşım” ve “planlı yaklaşım” boyutlarında, anlamlı düzeyde birbirinden farklılaşmaktadırlar. Her iki alt boyutta da, evli bireylerin problem çözme puan ortalamaları, çocuğu olmayan gruba göre daha yüksek bulunmuştur.

4. Problem Çözme Yaklaşımları ve Evlilik Uyumunun Evlilik Süresi Değişkenine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Evli bireylerin problem çözme yaklaşımları ve evlilik uyumları evlilik süresi değişkeni açısından ele alındığında elde edilen bulgular Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 4. Evlilik Süresi Değişkeni Açısından Problem Çözme Yaklaşımları ve Evlilik Uyumu

		5 Yıl ve -	6- 15 yıl	16- 25	26 ve +	f	p
Aceleci Yaklaşım	Ort	30.22	29.84	27.9	26.8	5.697	.001*
	Ss	5.4	4.5	4.8	5.5		
Düşünen Yaklaşım	Ort	22.9	21.6	23.8	23.1	1.978	.081
	Ss	6.0	4.49	6.8	6.5		
Kaçıngan Yaklaşım	Ort	9.16	9.40	9.10	8.03	.768	.530
	Ss	4.32	4.52	4.4	3.1		
Değerlendirici Yaklaşım	Ort	6.67	7.31	6.86	7.16	.712	.562
	Ss	2.56	3.72	3.5	4.1		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Ort	14.7	14.1	14.3	13.8	.701	.570
	Ss	6.2	5.1	6.6	5.4		
Planlı Yaklaşım	Ort	9.15	9.41	9.17	8.81	.318	.860
	Ss	3.37	4.01	4.27	3.48		
EVLİLİK UYUMU	Ort	115.5	104.4	81.6	72.8	17.01	.001*
	Ss	9.27	9.82	14.3	5.6		

Araştırmada deneklerin evlilik uyumu puanları evlilik süresi değişkeninden etkilendiği gözlenmiştir. Buna göre; evliliği 5 yıl ve daha az olanlar (115.5), evlilik uyumu en yüksek grup olarak saptanmıştır. Evlilik uyumu en düşük grup ise, evliliği 26 yıl ve daha fazla olan gruptur (72.8). Evlilik uyumunun, evli kalınan süre arttıkça azaldığı gözlenmiştir. Bu durum, evlilik ilişkisinin monotonlaşması ve evliliğin ilk yıllarında eşler arasındaki paylaşımların zenginliği ile açıklanabilir. Evlilik süresine göre evlilik uyum puanları .001 düzeyinde anlamlı derecede farklılık göstermektedir. Problem çözme yaklaşımları açısından bakıldığında ise sadece “aceleci yaklaşım” boyutunda anlamlı fark bulunmuştur ($F= 5.697, p< .001$). Problem çözümede aceleci yaklaşım puanı, evliliği 5 yıl ve daha az olanlarda en yüksek (30.22); evliliği 26 yıl ve daha fazla olanlarda ise (26.8) en düşük olarak saptanmıştır. Problem çözümenin diğer alt boyutları ile evlilik süresi arasında anlamlı bir ilişki gözlenmemiştir.

5. Problem Çözme Yaklaşımları ve Evlilik Uyumunun Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Evli bireylerin problem çözme yaklaşımları ve evlilik uyumları eğitim düzeyi değişkeni açısından ele alındığında elde edilen bulgular Tablo 5’de gösterilmiştir.

Tablo 5. Eğitim Düzeyi Değişkeni Açısından Problem Çözme Yaklaşımları ve Evlilik Uyumu

		İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite	F	p
Aceleci Yaklaşım	Ort	29.3	29.2	26.0	25.3	4.799	.001*
	Ss	5.1	4.8	4.7	4.9		
Düşünen Yaklaşım	Ort	21.9	21.6	23.8	23.9	1.718	.131
	Ss	5.0	3.9	5.7	5.6		
Kaçınan Yaklaşım	Ort	9.9	10.8	8.6	6.9	2.753	.011*
	Ss	3.32	4.72	4.1	3.0		
Değerlendirici Yaklaşım	Ort	4.4	4.9	5.6	5.9	.494	.781
	Ss	2.35	3.52	3.58	4.16		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Ort	9.3	10.01	11.84	13.72	4.951	.001*
	Ss	5.92	4.91	5.88	4.92		
Planlı Yaklaşım	Ort	7.86	7.74	8.00	9.1	2.339	.042*
	Ss	3.07	4.00	4.71	3.82		
EVLİLİK UYUMU	Ort	115.5	104.4	72.8	81.6	2.152	.040*
	Ss	8.97	10.72	13.1	5.4		

Araştırmada; ilkökul, ortaokul, lise ve üniversite mezunu olma durumuna göre evlilik uyumu arasında .05 düzeyinde anlamlı ilişki gözlenmiştir ($F=2.152$, $p < .05$). Evlilik uyumu en yüksek grup, ilkökul mezunlarıdır (115.5). Bunu orta okul mezunu evli çiftler izlemiştir (104.4). Lise mezunu olanlar ile (72.8) üniversite mezunu evlilerin (81.6), diğer iki eğitim düzeyindeki gruplara göre evlilik uyumlarının daha düşük düzeyde olduğu saptanmıştır. Bu durum, eğitim seviyesi arttıkça evlilik uyumunun azaldığını göstermesi bakımından önemlidir. İlkokul ve ortaokul mezunu evlilerin, lise ve üniversite mezunu olanlara göre, evliliklerini ve yaşamlarını sorgulamadan yürütme ihtimali, böyle bir sonucun ortaya çıkmasında etkili olmuş olabilir. Problem çözme yaklaşımlarının da eğitim düzeyine göre anlamlı derecede farklı gözlenmesi, bu görüşü destekler niteliktedir. Problem çözme yaklaşımlarından sadece “değerlendirici” ve “düşünen” yaklaşım” boyutlarında anlamlı ilişki bulunmamıştır. Bu boyutun dışındaki diğer dört alt boyutta da, eğitim düzeyine göre problem çözme yaklaşımları anlamlı derecede farklılık göstermektedir.

6. Problem Çözme Yaklaşımları ve Evlilik Uyumunun ‘Kendi Görüşlerine Dayalı Ekonomik Durum’ Değişkenine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Evli bireylerin problem çözme yaklaşımları ve evlilik uyumları eğitim düzeyi değişkeni açısından ele alındığında elde edilen bulgular Tablo 6’da gösterilmiştir.

Yapılan araştırmada, evlilik uyumu ile ekonomik düzey değişkeni arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır ($F= 1.214$, $p > .05$). Bu durum, evlilik uyumunun, ailelerin sahip olduğu ekonomik şartlardan etkilenmediğini göstermektedir. Diğer bir ifade ile; düşük, orta, iyi ve çok iyi ekonomik şartlara sahip olduğunu düşünmenin, evlilik uyumu ile ilişkisi bulunmamaktadır. Düşük ya da

yüksek gelir düzeyine de sahip olursa, evlilik uyumu bundan etkilenmemektedir. Problem çözme yaklaşımları açısından bakıldığında ise durum biraz daha farklıdır. Yaklaşımlardan, ‘Kaçıngan (F=5.088, p< .05)’, ‘Değerlendirici (F=2.729, p< .05)’ ve ‘Kendine Güvenli’ (F=5.706, p< .05) yaklaşımlar ile bireylerin ekonomik düzeyi arasında anlamlı ilişki bulunmuştur.

Tablo 6. ‘Ekonomik Durum’ Değişkenine Göre Problem Çözme Yaklaşımları ve Evlilik Uyumu

		Düşük	Orta	İyi	Çok İyi	F	p
Acelecı Yaklaşım	Ort	28.0	27.1	25.1	22.2	1.835	.141
	Ss	4.9	5.0	4.8	5.1		
Düşünen Yaklaşım	Ort	18.1	20.4	22.6	22.9	1.228	.300
	Ss	5.3	4.4	6.1	5.9		
Kaçıngan Yaklaşım	Ort	9.7	11.0	8.4	7.0	5.088	.002*
	ss	3.5	4.9	3.8	2.7		
Değerlendirici Yaklaşım	Ort	4.1	5.1	6.0	5.9	2.729	.044*
	ss	2.5	3.8	3.6	4.2		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Ort	9.2	10.9	12.5	15.2	5.706	.001*
	ss	4.7	4.9	6.1	5.2		
Planlı Yaklaşım	Ort	8.4	8.7	9.00	9.9	1.551	.202
	ss	3.0	3.9	5.1	4.0		
EVLİLİK UYUMU	Ort	118.5	101.1	91.3	82.7	1.214	.305
	ss	9.0	11.0	13.0	6.0		

Tartışma ve Sonuç

Yapılan araştırmada karar vermenin 5 boyutu ile evlilik uyumu arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Şüphesiz evlilik uyumunu etkileyen pek çok değişken vardır. Ancak evlilik uyum sorunları hangi konu ile ilgili olursa olsun, tüm sorunların aşılması bireylerin problem çözmedeki yaklaşımına ve becerisine, doğru problem çözme stratejilerini kullanmasına bağlıdır. Dolayısıyla karşılaşılan sorunun ne olduğu ve hangi konularda olduğu çok önemli değildir. Önemli olan evli bireylerin sorunlar karşısındaki duruşu, bir başka ifade ile sorun çözme yaklaşımının doğru seçilip seçilmediğidir. Bir çok durumda evlilikte karşılaşılan sorunlar bir fırsattır. Her soruna doğru ve tatmin edici çözümler bulunduğu, evlilik kurumu daha da güçlenecek, yeni sorunların çözümünü için evli bireyler, bilgi, beceri ve deneyim kazanmış olacaklar ve birbirlerini daha iyi tanıma fırsatı elde edeceklerdir. Bu açıdan sorunlar kaçınılmaz olduğu kadar birer fırsattır.

Yapılan araştırmada problem çözme yaklaşımlarından üç tanesi ile evlilik uyumu arasında negatif yönde ilişkinin gözlenmesi anlamlıdır. Acelecı, kaçıngan ve düşünen yaklaşımlar ile evlilik uyumu ters yönde ilişkilidir. Bu durum, sorunlar karşısında acelecı karar vermenin ve sorunları görmezden gelmenin evlilik uyumuna zarar verdiği şeklinde yorumlanabilir. Bununla birlikte; sorunlar karşısında çok detaylı ve uzun süre düşünmek de evlilik uyumunu olumsuz yönde etkilemektedir. Bu bulgular Batık, M. V. ve Kalkan, M.

(2017:2630-2646)'ın bulguları ile tam bir uyum içindedir. Altuntaş,S.ve Durmuş, E. (2017: 320-331) da araştırmalarında aynı doğrultuda bulgular elde etmiştir.

Bununla birlikte kendine güvenli ve planlı sorun çözme yaklaşımları ile evlilik uyumunun pozitif yönde ilişkili olduğu saptanmıştır. Bu bulgu bize, evli bireylerin evlilik uyumlarını artırmada kendilerini geliştirmeleri gereken yönlerine de işaret etmektedir. Aynı zamanda bu bulgudan, ailelere verilecek eğitim ve psikolojik destek programlarının amaçlarını ve içeriklerini tespit ederken yararlanılmalıdır.

Evli bireyler arasında erkeklerin problem çözme becerileri kadınlardan daha yüksek bulunmuştur. Bu konuda literatürde farklı sonuçların elde edildiği pek çok araştırma mevcuttur (Durmuş, E. 2014: 352-369; Çağ, P. 2013: 13-23). Kadın ve erkek bireyler arasında farklı çalışmalarda farklı sonuçların elde edilmesinin sebebi, seçilen örneklem ve bu örneklemin eğitim düzeyi ya da ülkenin hangi bölgesinden alındığı ile ilgili olabilir. Ergül, E. 2017: 1-12'nin araştırmasında kadınların daha fazla küsme davranışlarına başvurduklarını bulmuştur. Küsme davranışının sorun çözmede kaçınan yaklaşıma işaret ettiği varsayılırsa, kadınların problem çözme becerilerinin erkeklere göre daha düşük düzeyde kalması beklenen bir sonuçtur. Bununla birlikte cinsiyetler arasında problem çözme yaklaşımı bakımından farkın olup olmaması çok da önemli bir faktör değildir. Zira aile içi problemlere cinsiyet odaklı değil, sorun odaklı yaklaşmak gerekir. Unutulmamalıdır ki; iki "iyi" insan, iyi bir ilişki yaşayamayabilir. Yani odaklanılması gereken nokta cinsiyet ya da 'kabahatin' kimde olduğu değil, sorunun kendisi olmalıdır.

Araştırmamızda evlilik uyumunun çocuk sahibi olup olmamakla bir ilişkisi bulunmamıştır. Bu bulgu da Çağ ve Yıldırım (2013: 13-23); Shapiro, Gottman ve Carrère (2000: 59-70)'ın bulguları ile örtüşmektedir. Adı geçen araştırmalarda da, çocuk sahibi olma ve çocuk sayısının evlilik uyumu ile ilişkisi gözlenmemiştir. Bu bulgular; yaygın kanaatin aksine, çocuklu bireylerin evlilik uyumunun yüksek olacağı düşüncesini çürütmektedir. Çocuk sahibi olup olmamak evlilik uyumunu etkilememektedir. Çocuksuz bireylerin de evliliklerinde yüksek uyum düzeyi elde edebildikleri gibi, çocuklu bireyler de evliliklerinde uyum sorunu yaşayabilmektedirler.

Evlilik süresi ise; evlilik uyumu ve problem çözme yöntemleri ile ilişkili bir değişkendir. Araştırmamız, aceleci problem çözme yaklaşımını, evliliği 5 yıl ve daha az olan bireylerin daha sık kullandığını ortaya koymuştur. Bu bulgu ile ilgili olarak da, benzer sonuçlar elde eden araştırmalar olduğu kadar (Hoşgör, 2013: 172-173; Arvas, 2017: 129-160), farklı sonuçlara sahip araştırmalar da mevcuttur (Çağ, 2013: 13-23; Altuntaş, 2017: 320-331). Bu farklı sonuçlara rağmen, son yıllarda eşlerin, sorunlar karşısında tahammül ve çözüm

çabası yerine ayrılmayı daha öncelikli bir seçenek olarak gördükleri yolunda genel gözlemlere de sahibiz. Araştırmamızın üzerinde tartışılması gereken bir bulgusu da; evlilik süresi arttıkça evlilik doyumunun azaldığı bulgusudur. Bu bulgu, evliliklerin ya da genel olarak ilişkilerin zamanla ‘yorulduğunu’, ‘eskidiğini’ göstermesi bakımından anlamlıdır. Rutinleşme ve sıradanlaşma evlilik doyumunu olumsuz etkilemektedir. Bireylerin, evlilik ilişkilerine ve doyumlarına canlılık ve dinamizm getirecek yeni alışkanlıklar edinmesi ve ilişkilerini tekdüzelikten kurtarmak için çaba harcamaları gerekmektedir.

Eğitim düzeyi değişkenine göre elde edilen sonuçlar, bu konuda yapılan tüm araştırmalar ile aynılık göstermektedir. Araştırmamızda problem çözmede özellikle aceleci ve kaçınan yaklaşımın ilkökul mezunu eşler tarafından daha sık tercih edilen yöntemler olduğu; buna karşılık kendine güvenli ve planlı yaklaşımın üniversite mezunu eşler tarafından daha sık kullanıldığı tespiti, önemli bir bulgudur.

Evli bireyler için yaşam standardı ve geçim kaygısı her zaman önemli olmuştur. Günlük hayattaki gözlemlerimiz evliliklerde pek çok sorunun temelinde ekonomik sebeplerin bulunduğunu göstermektedir. Araştırmamızda da, özellikle kaçınan, değerlendirci ve kendine güvenli problem çözme yaklaşımları ile ekonomik durum değişkeni arasında anlamlı ilişki saptanmıştır. Bu durum Demet (2006: 124-125)’in; kadınların ekonomik durumu yükseldikçe evlilik uyumlarının da arttığı şeklindeki bulgusu ile tam bir uyum göstermektedir.

Sonu. Olarak şu konunun altını çizmek gerekir. Çeşitli demografik faktörler ile evlilikte problem çözme ve evlilik uyumu arasında bir ilişkinin bulunup bulunmadığının saptanması çok da önemli değildir. Bu ilişkinin bulunması ya da bulunmaması araştırmanın desenine ve alınan örneklemin özelliğine göre değişebilir. Ancak; evli bireylerin iletişim becerileri, eş desteği, sorun çözme becerileri, sosyal destek, kişilik özellikleri, denetim odağı, empati, cinsel uyum gibi faktörler üzerinde yapılan çalışmalardan elde edilen bulgular daha işlevsel ve kullanılabilir olacaktır. Bu tür bulgular evli bireylere verilecek eğitimlere ışık tutucu olacağı kadar, evlilik ve eş danışmanlığı yapan terapistler için de daha değerlidir. Örneğin; Shapiro ve arkadaşlarının (2000: 59-70) yaptığı çalışmada evlilik uyumu konusunda en güçlü yordayıcının eşlerin ilgi biçimi olduğu saptanmıştır. Henslin (1992: 385-397)’in eşlerin neye ihtiyaç duyduklarının farkında olmalarının evlilik uyumu üzerinde güçlü bir etkiye sahip olduğunu; Karadağ (2015) sorun ve iş paylaşımının bireylerin evlilik doyumunu artırdığını gözlemiştir. Bizim araştırmamızda; sorun çözme yaklaşımları ile evlilik uyumu ve doyumu arasındaki ilişki ortaya konmuştur. Bundan sonra da evlilik uyumu ve doyumu üzerinde pek çok araştırma yapılacaktır. Bundan sonra yapılacak araştırmaların, demografik faktörlerden ziyade nitel özelliklere yönelik olması ve araştırma sonuçlarının günlük yaşamda bir karşılığının bulunmasına dikkat edilmesini öneriyoruz.

Kaynakça

- Acar, H. (1998). Ankara'da Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'ne Bağlı Sosyal Hizmet Kurumlarında Çalışan Üniversite Mezunu Evli Bireylerin Evlilik Doyumları. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara : 68
- Akfırat, Ö. F. (2006). Sosyal Yeterlik, Sosyal Beceri ve Yaratıcı Drama. *Yaratıcı Drama Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1 s. 40-41
- Akgün, R., Uluocak, P. G. (2010). Evlilikte Etkili İletişim ve Problem Çözme: Bir Toplum Merkezindeki Kadınlarla Gerçekleştirilen Grup Çalışması. *Aile ve Toplum Yılı: 11 Cilt: 6 Sayı: 23 s. 9-22*
- Altuntaş, S. ve Durmuş, E. (2017). Examination Of The Variables Predicting To Solve Problems in Marriage. *Pamukkale University Journal of Social Sciences Institute*, Sayı 30, pp: 320-331, DOI: 10.5505/pausbed.2018.24392
- Amstutz-Haws, A., ve Mallinckrodt, B. (1996). Separation-İndividuation From Parents and Marital Adjustment in Newlywed Couples. *Journal of Marriage and the Family*, 55, 91-106.
- Arvas, F. B., Hökelekli, H. (2017). Dindarlık ile Evlilik Doyumu ve Evlilikte Sorun Çözme İlişkisi Üzerine Bir İnceleme. *Değerler Eğitimi Dergisi*, Cilt 15, No. 34: 129-160
- Aydın, Ö. (1999). Denetim Odakları Farklı Olan Ergenlerin Problem Çözme Becerilerinin Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Balkan, E. S. ve Fışiloğlu, H. (2017). İncinebilirlik-Stres-Uyum Modeli Çerçevesinde Evlilik Uyumu. *Nesne Psikoloji Dergisi (NPD)*, 2017, Cilt 5, Sayı 9, s: 167-186. DOI: 10.7816/nesne-05-09-09
- Batık, M. V. ve Kalkan, M. (2017). Evlilikte Algılanan Sorun Çözme Becerileri ve Evlilik Doyumu. *Journal of the Human and Social Science Researches*. Cilt 6, Sayı 5, Sayfa 2630 - 2646
- Çağ, P. ve Yıldırım, İ. (2013). Relational and Personal Predictors of Marital Satisfaction. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi 4 (39)*, 13-23
- Demet, P. (2006). Evli Bireylerin Evlilik Uyumları, Aldatma Eğilimleri Ve Çatışma Eğilimleri Arasındaki İlişkilerin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Ankara. S: 124-125
- Demir, E. (2014). Farklı Denetim Odağına Sahip Evli Bireylerin Evlilik Doyumlarının İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara. Sayfa: 97-98.
- Doğan, T. (1999). Başkent Üniversitesi Öğrencilerinin Stresle Başa Çıkma Stratejilerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Dönmezer, İ. (2003). Ailede İletişim ve Etkileşim. (Sağlıklı İnsan, Sağlıklı Aile). Ege Üniversitesi Basımevi. İzmir: 146
- Elmacı, F. (2001). Parçalanmış ve Bütünlüğünü Koruyan Aileye Sahip Ergenlerin Depresyon Ve Uyum Düzeylerinde Sosyal Desteğin Rolü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli: 44.
- Emine Durmuş, E. ve Baba, E. (2014). Evli Çiftlerin Duygusal Zeka Düzeyleri İle Evlilik Uyumlularının Karşılaştırılması. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 23, Sayı 1, Sayfa 352-369.
- Erdem Y. Yüksekokul Ve Sağlık Meslek Lisesi Mezunu Hemşirelerin Sorun Çözme Becerileri. *Yeni Tıp Dergisi* 2001; 125-129.
- Erel , O. Ve Burman, B., (1995). Interrelatedness of Marital Relations and Parent - Child Relations: A meta - Analytic Review. *Psychological Bulletin*, 118, 108-132.
- Ergül, E. (2017). Çiftlerde Küsm Davranışının İncelenmesi. T.C. İstanbul Ticaret Üniversitesi Dış Ticaret Enstitüsü Tartışma Metinleri, sayfa: 1-12. WPS NO/ 116 / 2017-06
- Fışiloğlu, H. (1992). Lisans Üstü Öğrencilerin Evlilik Uyumu. *Türk Psikoloji Dergisi*, 7 (28): 16-23
- Fışiloğlu, H & Demir, A. (2000). Applicability of the Dyadic Adjustment Scale for measurement of marital quality with Turkish Couples. *"European Journal of Psychological Assessment"*, 16, p.214-218.
- Fitzpatrick, M. A., & Ritchie, L. D. (1994). Communication Schemata Within the Family: Multiple perspectives on family interaction. *Human Communication Research*, 20, 275-301
- Gümüş, H. (2015). Evli Bireylerin Sosyal Destek Düzeyleri İle Yaşam Doyumları ve Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişki. *Journal of Research in Education and Teaching*. Cilt:4 Sayı:3 Sayfa: 150-162, ISSN: 2146-9199
- Güven, N., Sevim, S. A. (2007). İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar ve Algılanan Problem Çözme Becerilerinin Evlilik Doyumunu Yordama Gücü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, Cilt:III Sayı:28 sayfa 49-61
- Halaylı, R.G., Durmuş, E., Kış, A. (2017). Investigating the Marital Satisfaction in Terms of the Way of Marriage: A Meta-Analysis Study. *Turkish Studies dergisi*, Volume 12, Issue 28, Sayfa: 429-444. Doi Number: 10.7827/TurkishStudies.12694
- Heppner, P. P. ve Peterson, C. H. (1983). The Development And implications of A Personel Problem Solving inventory. *Journal Of Counseling Psychology* , Sayı: 29, 66 - 75.
- Henslin, J. M. (1992) : “ Why So Much Divorce”, *Marriage And Family In A Changing Society*, Fourt Edition, Edited By James M. HENSLIN, The free Pres, U.S.A. p 385-397

- Hisli, N. (1990). Almanya'dan Dönüş Yapan Öğrencilerden Uyum Yapan ve Yapmayanların Fonksiyonel Olmayan Tutumlar, Otomatik Olumsuz Düşünceler ve Problem Çözme Yeterliği Konusunda Kendilerini Algılayışları Açısından Farklılıkları. Psikoloji Seminer Dergisi, Özel Sayı 8: 711-723.
- Hoşgör, E. T. (2013). Evli çiftlerde Öfke İfade Tarzları İle Evlilik Uyumunun İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: İzmir. s: 172-173.
- Johnson, D.R., White L.K., Edwards J.N. & Booth, A. (1986). Dimensionsof Marital Quality: Toward Methodological and Conceptual Refinement. Journal of Family Issues, 7, 31-49.
- Karadağ, Ş. (2015). Evlilik Uyumu İlişkisinde Aile İçi İletişimin Rolü. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Konya.
- Kasapoğlu, F. Kutlu, M. ve Durmuş, E. (2017). Evli Bireylerde Kişilerarası İlişki Tarzı ile Evlilik Doyumu Arasındaki İlişki: Evlilikte Özyeterlik Algısının Aracı Rolü. Nesne Psikoloji Dergisi (NPD), , Cilt 5, Sayı 11, s: 469-487.
- Le-Compte, A.W., White, J. (1978). Farklı Kültürlerden Evli Çiftlerle İlgili Bir İnceleme. Psikoloji Dergisi, 1 (13), 22-26.
- Öngören, S. (2017). Boşanma ve Boşanmanın Erken Çocukluk Dönemi Çocuklar Üzerindeki. The Journal of International Education Science Yıl: 4, Sayı: 13, s. 73-87
- Özer, A, Güngör, H.C. (2012). Yükleme Tarzları, Bağlanma Stilleri ve Kişilik Özelliklerine Göre Evlilik Uyumu. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 8, Sayı 2, sayfa: 11-24
- Rogers, S. J. (1999). Wive's Income and Marital Quality: Are There Reciproal Effects ?. Journal Of Marriage And The Family, 61 (1): 123-132
- Shapiro A.F, Gottman J.M, Carrère S. (2000). The Baby and the Marriage: Identifying Factors That Buffer Against Decline in Marital Satisfaction After the First Baby Arrives. J Fam Psychol, 14 (1): 59-70.
- Sinha, S. P., Mukerjee. N. (1990). Marital Adjustment And Space Orientation. The Journal of Social Psychology. 130 (5): 633-639
- Spanier, G. B. (1976). Measuring Dyadic Adjustment: New Scales for Assessing the Quality of Marriage and Similar Dyads . Source: Journal of Marriage and Family, Vol. 38, No. 1: 15-28
- Şahin N., Şahin, N.H. ve Heppner P P. (1993). The Psychometric Properties of the Problem Solving Inventory. Cognitive Therapy and Research. 17(4): 379 - 396.
- Şahin, Ç. (2004). Problem Çözme Becerisinin Temel Felekesi. Kazım Karabekir Eğitim FakÜitesi Dergisi . Sayı:10, s 160-171.
- Şirvanlı, D. (1999). Eşler Arasındaki Çatışma ve Boşanmanın Çocuklar Üzerindeki Etkileri. Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 6 (1), 19-29.
- Terzi, Ş . (2003). Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Kişiler Arası problem Çözme beceri Algıları. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 1 (2), 9-15
- Tucker, M. W., O'Grady, Kç E. (1990). Effect Of Physical Attractiveness, İntelligence, Age at Marriage And Cohabitation On The Perception Of Marital Satisfaction. The Journal Of Social Psychology, 131 (2): 253-269.
- Tutarel-Kışlak, Ş. ve Çabukça, F. (2002). Empati ve Demografik Değişkenlerin Evlilik Uyumu ile İlişkisi. Aile ve Toplum, 2(5), 35-42.
- Tutarel-Kışlak, Ş. (1997). Evlilik uyumu İle Nedensellik ve Sorumluluk Yüklemeleri Arasındaki İlişkiler. Türk Psikoloji Dergisi, 12(40), 55-64
- Yalçın, H. (2014). Evlilik Uyumu İle Sosyodemografik Özellikler Arasındaki İlişki. Journal of Research in Education and Teaching, Cilt:3 Sayı:, sayfa: 250-261, Makale No: 24 ISSN: 2146-9199
- Yıldırım, A. (2001). Evli Bireylerin Uyum Düzeylerini Etkileyen Bazı Etmenler. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara: 79-83
- Yılmaz, A. (2001). Eşler Arasındaki Uyum, Anne-Baba Tutumu ve Benlik Algısı Arasındaki İlişkilerin Gelişimsel Olarak İncelenmesi. Türk Psikoloji Dergisi, 16 (47), 1-20.